

Seminář Digitální technologie v knihovnách

Autor: Mgr. Helena Hubatková Selucká , Mgr. Jana Máčalová DiS., Mgr. Markéta Pavlasová Ph.D.

Číslo: roč. 2, č. 3/2016

Rubrika: Učíme se

Klíčová slova:

semináře, reportáže, média, fotografie, SKIP ČR, vzdělávání, Public relations, teenageři, moderní technologie, gramotnost, Knihovna Jiřího Mahena v Brně

Ve dnech 12. - 13. května 2016 jsem se zúčastnila semináře o digitálních technologiích v knihovnách. Seminář se konal v prostorech Knihovny Jiřího Mahena v Brně ve spolupráci se Sdružením knihovníků a informačních pracovníků (Region Velká Morava). Seminář pořádalo Centrum dětského čtenářství za finanční podpory Ministerstva kultury ČR z grantového programu Knihovna 21. století.

O semináři

Přednášejícími byli odborníci z Kabinetu informačních studií a knihovnictví z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, z jiných knihoven, ale také např. profesionální fotograf a přednášející z komerční sféry. Účastníky semináře byli knihovníci z různých knihoven (hlavně z Jihomoravského kraje).

Den první

První den semináře vystoupila nejprve **Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.** (KISK FF MU v Brně), která nám představila **trendy vzdělávání s technologiemi v knihovnách**. Knihovny se stávají místem, kde se dají nejenom vypůjčit knihy a časopisy, ale také místem setkávání, seznámení se s novými lidmi i s novými digitálními technologiemi. Paní doktorka si položila otázku, co všechno zahrnujeme mezi digitální technologie, jak je můžeme efektivně v knihovně využít a jaké jsou aktuální trendy v oblasti digitálních technologií. Bylo zajímavé uvědomit si, že technologie prostupují všechna odvětví i stupně vzdělávání a že většina strategických dokumentů vlády ČR [1] počítá s rozvojem a podporou digitální gramotnosti obyvatel země. Pilíři digitálního vzdělávání podle těchto dokumentů jsou: otevřené vzdělávání, digitální gramotnost a informatické myšlení. Jinak řečeno: otevřený prostor pro sdílení a komunikaci problémů světa za pomoci digitálních technologií. Přitom právě otevřené vzdělávání může řešit častý problém ve školství, ale také v knihovnictví - nedostatek financí i času na další individuální vzdělávání pracovníků. Příkladem může být např. Wikipedie či různé webináře. V prostředí škol jsou hojně využívány tzv. DUMy [2] - digitální učební materiály či videa Khanovy školy [3].

Úvodní příspěvek Mgr. Pavlína Mazáčové, PhD., o aktuálních trendech ve vzdělávání

Přípravě otevřených informačních zdrojů se věnují i na [Kabinetu informačních studií a knihovnictví](#). Mohou je pak využívat nejen studenti, ale i další zájemci o tuto problematiku, a to např. formou e-knih k problematice technologií ve vzdělávání, ale i pomocí kurzů, jak lépe pochopit a implementovat školské potřeby, např. do činnosti knihoven (kurz pedagogického minima). V poslední části přednášky byl představen kooperativní projekt Města vzdělávání [4], jehož cílem je právě propojení všech subjektů věnujících se formálnímu i neformálnímu vzdělávání v daném městě či regionu. Finanční podpora přípravy technologického vybavení a s ním i následného efektivního využívání technologií něco stojí. V této oblasti mohou pomoci právě grantové výzvy MK ČR (VISK 1), ale i dalších ministerstev (MMR ČR, MPSV ČR).

Dalším bodem programu byla prohlídka a [představení moderních technologií](#) užívaných v [Knihovně Jiřího Mahena v Brně](#). Účastníkům byla jako první představena audiovizuální technika ve dvou společenských sálech. Techniku představila **Mgr. Jitka Bařinková** z odd. Kulturně vzdělávacích služeb. Návštěvníci mohli vidět využití ovládacího panelu přímo v praxi, kdy je s ním možné ovládat jak veškerou technologii, tak světla, rolety, okna. Ve druhém sále se představily možnosti světelného ovládání sálu. Návštěvníci si mohli zvolit osvětlení z několika druhů barev (červená, zelená, modrá apod.) a dokonce si i svoji vlastní barvu namíchat. Skupina se poté přesunula do dětské klubovny, kde kolegyně **Mgr. Pavlína Lišovská** prakticky předvedla možnosti interaktivní tabule. Na závěr pustila nové propagační video Knihovny pro děti a mládež, které je cíleně zaměřeno zejména na teenagery. **Libor Vošický** z firmy FortesEnterprise, s.r.o., seznámil účastníky s tzv. chytrým stolem, který je součástí Knihovny pro děti a mládež. Ukázal několik jeho aplikací a přiblížil, jak je možné je využít ve vzdělávacích programech. Posledním bodem prohlídky byl selfcheck absenčních výpůjček. Jak prakticky funguje, předvedla vedoucí Knihovny pro děti a mládež **Bc. Iveta Kratochvílová**.

Po obědové pauze se knihovníci rozdělili do dvou skupin. První skupina se zúčastnila workshopu **Video jako kreativní nástroj**. Workshop vedl **Martin Benčík** z [Knihovny města Olomouce](#). Spolu se svými kolegyněmi již několik let „lákají“ na akce či různé nabídky knihovny pomocí videa, které potom umístí na internet. Martin Benčík nám prakticky ukázal několik možností aplikací, které autorům videí velmi pomohou při jejich následné realizaci. Při workshopu se účastníci dozvěděli, co vše je potřeba pro přípravu videí. Od technického vybavení v podobě videokamery (varianta: mobil nebo fotoaparát s možností natáčet videa, webkamera), počítače a softwaru pro střihání a úpravu videí (Windows Live Movie Maker, WeVideo, Adobe Premiere, Pinnacle Studio apod.). Dále se doporučuje externí mikrofón, prodlužovací kabel k mikrofónu, stativ a klíčovací pozadí. Pro tvorbu videí je dobré se řídit několika pravidly - ve videích se neopakovat; diváky zaujmout; zaměřit se spíše na jednodušší grafiku a pohlídat si délku videa, max. do 5 minut, pokud by video bylo delší, střídat záběry a místa. Využití efektů je žádoucí, lze využít např. hudbu a jiné, což umožňuje [Zvuková](#)

Video jako kreativní nástroj s Martinem Benčíkem

Druhá skupina pracovala pod vedením pana **Mgr. Petra Bílka**, profesionálního fotografa. Na workshopu se Petr Bílek věnoval nejdříve rozdělení fotoaparátů a typům objektivů. Poté nastínil několik tipů, podle nichž je možné zvolit správný fotoaparát (např. počet megapixelů, velikost zoomu...). V další části se zaměřil na možnosti nastavování parametrů fotoaparátů – ostření, expozice (clona, čas a citlivost). Představil nejběžnější přednastavené režimy fotoaparátů. Na závěr předal všem účastníkům několik dobrých rad pro fotografování – ukládat fotky v maximální kvalitě, fotit více fotek jedné události, dívat se kolem sebe a pracovat se světlem i dalšími atributy kolem nás, pracovat s programy na úpravu fotografií.

Den druhý

Druhý den semináře začal přednáškou a následnou diskuzí **Mgr. Marie Indrákové** (KISK FF MU v Brně), která přednesla referát s názvem **Informační vzdělávání jako nástroj sociální inkluze**. Přednášející se věnovala projektu v několika romských střediscích v Brně, v nichž pracovala jako lektorka počítačových kurzů pro romské děti (od šesti let věku). Pohovořila o úspěších i o úskalích projektu v souvislosti s připravovanou inkluzí do škol. Marie Indráková v nízkoprahových centrech s uživateli ve věku 6 – 26 let. Počítačové kurzy zaměřené na ovládnutí PC i práci s jeho obsahem vznikly v rámci studentského projektu **Stavět mosty** ([metodika pro učitele PC kurzů ke stažení](#)). V rámci kurzů se Marie Indráková zaměřila na snižování digitální propasti [5], tedy efektivní práci s technologiemi. A to jak výukou ovládnutí PC, tak práci s produkty MS Office. Při práci s obsahem internetu byly připravovány úkoly související s aktuálním zájmem mladých (život Justina Biebera, Rytmouse, výběr mobilního telefonu, hledání v mapách, komunikační dovednosti). Po přednášce s ní knihovnice velmi živě diskutovaly a rozebíraly situaci v jejich domovských knihovnách.

V odpoledním bloku vystoupil **Mgr. Michal Černý** (KISK FF MU v Brně), který velmi podrobně poukázal na **využití tabletů v knihovnické praxi** a také v oblasti informačního vzdělávání. Představil několik konkrétních aplikací pro Android a IOS, které jsou ke stažení zdarma a slouží k podpoře aktivního čtení, týmové práce, práce s informacemi apod. Mezi aplikace, které nám byly představeny, patřila stylová a uživatelsky velmi přívětivá eBook čtečka Universal BookReader. Dále např. aplikace na organizaci času Evernote nebo Onenote. Michal Černý taktéž zdůraznil různé variabilní možnosti použití těchto zařízení. Účastníci semináře měli možnost si tablety a práci s nimi prakticky vyzkoušet, což bylo určitě přínosné, protože ne všichni knihovníci tablety mají či vědí, jak je správně používat.

Od čtečky e-knih k tvorbě obsahu aneb tablet v knihovně s Mgr. Michalem Černým

V závěru druhého dne semináře představil **Libor Vošický** z firmy FortesEnterprise, s.r.o., **interaktivní zařízení a pomůcky v knihovnách**. Jedna z interaktivních pomůcek je umístěna i v Knihovně pro děti a mládež, jedná se o tzv. chytrý stůl, který je návštěvníky hojně využíván. Individuální návštěvníci (zejména rodiče či prarodiče s dětmi) nejvíce využívají aplikace, které propojují vzdělání a zábavu. Jedná se např. o veselé počítání s beruškami, přiřazování států na slepé mapě nebo určování jednotlivých částí na lidské kostře. Oblíbené je i malování, kde návštěvníci vytváří zajímavé, zejména abstraktní motivy, které si následně fotí na svůj chytrý telefon. Stůl se využívá i při vzdělávacích programech pro školní skupiny. Zejména v programech, kdy se třídy seznamují s knihovnou (Kdo hledá, najde I. a II.). Žáci musí prostřednictvím chytrého stolu najít informace o [Jiřím Mahenovi](#) nebo na časové ose zjistit důležité historické mezníky knihovny (součástí stolu je aplikace o Jiřím Mahenovi a knihovně). Tato aktivita v žácích podporuje týmovou práci, pozornost, schopnost rozřadit informace a vybrat z nich ty podstatné. Jelikož je využití interaktivního stolu v programech velmi vítaným prvkem bude se i nadále rozšiřovat jeho zapojení i v jiných vzdělávacích programech.

Seminář lze považovat za velmi přínosný, jednak díky obsahové náplni semináře i díky vysoké erudovanosti přednášejících. Ocenit lze oba workshopy - fotografický i video workshop - a také odborné znalosti pana Černého, který nám přiblížil práci s tablety a jejich využití v knihovnické praxi. Vše není jen otázkou financí, při konkrétní práci (např. s mládeží v knihovně) není nutné, aby knihovna vlastnila několika tabletů (což jistě není levná záležitost), můžeme využít tablety či chytré telefony našich klientů - tj. dětí a studentů či jiných posluchačů.

Shrnutí

Díky semináři mohli jeho účastníci navázat nové kontakty, např. s Kabinetem informačních studií a knihovnictví, který pořádá řadu odborných akcí a nabízí také možnost odborné praxe jejich studentů v knihovnách či v jiných kulturních zařízeních.

Zdroje

[1] Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR c2016. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <http://www.vzdelavani2020.cz>.
Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. c2015. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z:

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/21499/Strategie_DG.pdf>.

[2] RVP: Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů [online]. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: _____

<rvp.cz>.

[3] Khanova škola [online]. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z: <<https://khanovaskola.cz/>>.

[4] Města vzdělávání [online]. EDUin. [cit. 2016-06-01]. Dostupné z:

<<http://mestavzdelavani.eduin.cz/>>.

[5] VAN DEURSEN, Alexandr J. a Jan VAN DIJK. Thedigitaldivideshifts to differences in usage. *New Media* [online]. 2013 pp. 1-20 [cit. 2016-05-10]. Dostupné z:

<<http://nms.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1461444813487959>>.

VAN DEURSEN, Alexander J. A. M., Cédric COURTOIS a Jan A. G. M. VAN DIJK. Internet Skills, Sources of Support, and Benefiting

From Internet Use. *International Journal of Human-Computer Interaction* [online]. 2014, vol. 30, iss. 4, s. 278-290 [cit. 2016-05-10].

DOI: 10.1080/10447318.2013.858458. Dostupné z: <<http://www.tandfonline.com/loi/hihc20>>.

HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena, PAVLASOVÁ, Markéta a POLÁKOVÁ, Jana. Seminář Digitální technologie v knihovnách. *Impulsy: Inspirace, náměty a trendy dětského čtenářství* [online]. roč. 2, č. 3/2016 [cit. 2016-06-28].

Dostupný z WWW: impulsy.kjm.cz/impulsy-clanek/digitalni-technologie.

ISSN 2336-727X.